

NATURRESERVATET VALEKLEVEN-OMBO ÖAR I KARLSBORGS KOMMUN

Namn:	Valekleven-Ombo öar
Kommun:	Karlsborg
Socken:	Undenäs
Fastighet:	del av Granviken 3:37 Granviken 3:13 Granviken 3:14 Granviken 3:15 Den norra delen av reservatet är belägen ca 12 km NNO Karlsborg. Den södra delen är belägen ca 10 km NNO Karlsborg
Gränser:	Reservatets gräns utgörs av innerkanten av den streckade linjen på bifogad karta. bilaga 1. Torpställena Hyttehamn, Djäknesundet och Trollebo med omgivande tomtmark ingår inte i reservatet.
Areal	Total areal 580 ha varav landareal ca 250 ha
Naturvårds- förvaltare:	Länsstyrelsen i Skaraborgs län
Markägare:	AssiDomän AB

Naturförhållanden:

Reservatet är beläget utmed Vätterns nordvästra strand på båda sidor om det tidigare skyddade Granviks naturreservat. Ett dussin större öar och holmar samt ännu fler kobbar och skär ingår. Granit är den dominerande bergarten med inslag av grönsten och diabas.

Landskapet präglas av rundhällsterrängens hällmarkstallskogar med varierande ålder. Ytor med mycket gammal tall förekommer. Enstaka exemplar kan uppskattas till långt över tvåhundra år. Särskilt i branterna finns mycket gamla, tämligen grova lågor här och var.

I svackor och på mark med lösa jordar dominerar barrblandskogar med större eller mindre lövinslag. Vegetationen tyder genomgående på mycket magra förhållanden.

Grov och högvuxen grandominerad skog finns i låglänta partier av de största av Ombo öar.

Lövdominans och örtrikare markflora finns fr.a. i grönstensmarkerna kring Hyttehamn och Klanghamn. Här finns områden präglade av tidigare bete och slåtter med artrika gräsmarkssamhällen, och berghällar med hållmarkstorrängar. Vid Klanghamn finns ett skogsbestånd rikt på kalkgynnade skogsväxter men även ljusälskande arter hemmahörande i gräsmarker. Här växer även ett litet bestånd murgröna.

Den långa strandlinjen med zoner av klippor har stor betydelse för naturvärdena i området. Grönstenen ger särskild prägel åt strandfloran, särskilt vad gäller kryptogamerna. Klippstrandzonerna bildar en biodiversitet som torde göra dem till en av Sydsveriges intressantaste epilitiska kryptogamsamhällen utmed sött vatten. Flera rödlistade kryptogamarter har noterats. Norr om Klanghamn har det första fyndet av spindelmossa (*Cololejeunea calcarea*) i Skaraborgs län noterats 1995. Efter 1950 är arten känd från nio lokaler i landet och är en rödlistad art, hotkategori 3.

Friluftslivet i området är av mycket stor omfattning. Reservatet ingår i Tivedsområdet som har ett stort antal besökare årligen och en omfattande turism. Skärgården är av stor betydelse för båtlivet med flera gästhamnar och många fina naturhamnar.

Ärendets handläggning:

Förslag till skötselplan har tagits fram av Pro Natura i samråd med Länsstyrelsen. Förslag till beslut har tagits fram av Länsstyrelsen. Berörda parter har haft möjlighet att i ett tidigt skede lämna synpunkter på framtagna förslag vid ett möte anordnat av Länsstyrelsen på Granviks herrgård i mars 1995. Ärendet har remitterats till berörda myndigheter och organisationer. Inkomna synpunkter har i möjligaste mån beaktats.

AssiDomän AB har i sitt yttrande bl a föreslagit att förbudet mot fågeljakt bör utgå då det enligt deras mening innebär ett avsevärt intrång i jakten. Med anledning av de samlade reservatens storlek och långa strandlinje anser dock Länsstyrelsen att skogsfågel och andfåglar bör lämnas ostörda inom reservatet, vilket också framfördes på mötet i mars 1995. Föreskrifterna är bl a avsedda att begränsa skador på växt- och djurliv knutet till orörd skärgård och skog. AssiDomän AB vill vidare försäkra sig om att skogsmark utanför reservatet inte påverkas av en höjning av markvattennivån till följd av reservatsföreskrifternas begränsning av tillåtna åtgärder. Om detta skulle inträffa får Länsstyrelsen efter inkommen anmälan ta ställning till om dispens från föreskrifterna eventuellt skall ges eller annan åtgärd vidtas.

Med anledning av yttrandet från Försvarets materialverk(FMV) har Länsstyrelsen kommit överens med FMV om att uppställning av containrar får ske på etablerad mätplats och vändplan vid Sjömarken samt att justeringar och smärre ändringar av referensmärken inom reservatet får göras vid behov.

Karlsborgs kommun anser i sitt yttrande att gränsen för reservatet vid Klanghamn bör justeras norr om hamnbassängen. Länsstyrelsen anser dock, efter besiktning av området, att tidigare föreslagen gräns är en naturlig gräns för reservatet. Det berörda området har dessutom en rik och kalkgynnad flora.

Karlsborgs kommun anser vidare att föreskrifterna i allt för hög grad inskränker på möjligheterna till friluftsliv i området. Efter ytterligare samråd med kommunen har överenskommelse träffats att vindskydd kan anläggas vid Djäknesundet under förutsättning

att kommunen står för alla kostnader. Samråd skall ske med Länsstyrelsen innan arbetet påbörjas. Vindskydd med eldplats kan eventuellt anläggas på ytterligare någon ställe inom reservatet. Möjligheten att ordna toalett och rationell drift måste vara vägledande för valet av plats.

Motala båtklubb föreslår i sitt yttrande att befintliga eldstäder skall få finnas kvar. Då reservatsförvaltaren inte har möjlighet att förse alla eldstäder med ved anser Länsstyrelsen dock att antalet eldstäder måste begränsas. Det är annars stor risk att bl a döda träd och vindfällan används som ved vilket strider mot reservatets syften och föreskrifter.

Förbudet att förtöja båt mer än två dygn på samma plats har ändrats till mer än tre dygn. Syftet med förbudet är att reservatsförvaltaren skall kunna vidta åtgärder om rättigheten att förtöja båt missbrukas.

Förhandling mellan AssiDomän AB och SNV angående förvärv/intrångsansättning med anledning av reservatsbildandet har påbörjats.

GRUND FÖR BESLUT:

Naturvärden:

Skärgårdsområdet är av stort naturvetenskapligt och allmänekologiskt värde genom dess orördhet. Det har dessutom botaniska, geovetenskapliga, sociala och landskapsbildsmässiga värden.

Området ingår i ett större område där turismens och friluftslivets intressen särskilt skall beaktas enligt 3 kap naturresurslagen. Området är dessutom av riksintresse för naturvård och friluftsliv.

Syfte:

Syftet med reservatet är att i huvudsak skydda och bevara ett i huvudsak orört skärgårds- och klippstrandslandskap utmed Vätterns nordvästra strand präglad av välutvecklade rundhällar och hållmarkstallskogar på granitberggrund och lövrika sluttningar i grönstensstråk.

Skyddet för skogsmiljöerna syftar till att utveckla och bevara urskogskaraktären hos dessa. Skogsmarkerna ska i huvudsak lämnas till fri utveckling.

Några områden som är särskilt präglade av hävd, t ex runt Hyttehamn, bör bevaras så att odlingslandskapets naturvärden bevaras.

Syftet med reservatet är också att bevara ett orört strandområde tillgängligt för det rörliga friluftslivet i området.

Reservatet ingår också som en viktig landskapsekologisk komponent i Tivedsområdet.

Bedömning:

Med hänsyn till de naturvärden som finns i området och att det uttalade syftet att utveckla och bevara skogsmiljöernas urskogskaraktär, vilket avsevärt försvårar pågående markanvändning, är ett reservatsförordnande nödvändigt.

Förordnandet är förenligt med naturresurslagen och översiktsplanen för Karlsborgs kommun.

Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv knutet till orörd skärgård och skog.

BESLUT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (SFS 1964:822, omtryckt 1991:641) förklarar Länsstyrelsen Valekleven-Ombo öar som naturreservat. Området avgränsas med innerkanten av den kraftiga streckade linjen på bifogad karta, bilaga 1.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9-10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484, ändrad 1991:1165) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla för naturreservatet.

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 8 § NATURVÅRDSLAGEN OM INSKRÄNKNINGAR I MARKÄGARES OCH ANNAN SAKÄGARES RÄTT ATT FÖRFOGA ÖVER RESERVATSOMRÅDET

Utöver förbud och föreskrifter i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- uppföra eller ändra byggnad eller därmed jämförbar anläggning.
- dra fram mark- eller luftledning.
- anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anläggning.
- anlägga väg, stig, parkeringsplats, led, bro eller spång
- anlägga eller utöka hamn, brygga eller anordna anöringsplats eller uppläggningsplats för farkoster
- uppföra mast, antenn eller liknande anläggning
- anordna upplag.
- spränga, schakta, gräva, muddra eller bedriva täkt av något slag.
- utföra fyllning eller tippning.
- dikesrensa eller dämna

- avverka skog, gallra röja eller utföra annan skogsvårdande åtgärd
- tillföra kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel till mark eller vatten
- kalka mark eller vatten
- inplantera djur- eller växtarter.
- ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
- jaga fågel
- fiska i bäckarna

Meddelade föreskrifter utgör inte hinder för åtgärder enligt skötselplan fastställd av Länsstyrelsen.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 9 § NATURVÅRDSLAGEN ANGÅENDE MARKÄGARES ELLER ANNAN SAKÄGARES SKYLDIGHET ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Markägare och innehavare av särskild rätt till, marken förpliktas tåla att de anordningar utförs och åtgärder vidtas inom reservatet, som framgår av till detta beslut fogad skötselplan.

C. FÖRESKRIFTER ENLIGT 10 § NATURVÅRDSLAGEN OM VAD ALLMÄNHETEN HAR ATT IAKTTA INOM OMRÅDET

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- framföra fordon annat än på bilvägar
- cykla eller rida annat än på bilvägar
- ställa upp husvagn eller tälta
- ställa upp motorfordon eller släpvagn annat än på särskilt anvisade parkeringsplatser
- under tiden 1/4 - 31/7 beträda Ottraskären och öarna utanför Lilla Harsundet
- anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anordning
- göra upp eld utom på anvisade platser
- sätta upp orienteringskontroller, snitslade spår eller bedriva militära övningar
- förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning.
- skada eller ta bort dött träd eller vindfälle.

- förtöja båt mer än tre dygn på samma plats
- plocka eller gräva upp växter eller växtdelar med undantag för bär och matsvamp

D. FÖRESKRIFTER ENLIGT 9 § NATURVÅRDSFÖRORDNINGEN OM VÅRD OCH FÖRVALTNING

Länsstyrelsen fastställer till beslutet bifogad skötselplan. Planen skall ligga till grund för skötseln av naturreservatet och skall vid uppkommande behov revideras.

Naturvårdsförvaltare är Länsstyrelsen.

Reservatet skall på land utmärkas i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar. Gränser i vattnet skall anges på sjökort och båtsportkort

Med stöd av 12 § naturvårdslagen kan Länsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från meddelade föreskrifter.

ANSVARSFÖRDELNING VID INSEKTSANGREPP ELLER LIKNANDE

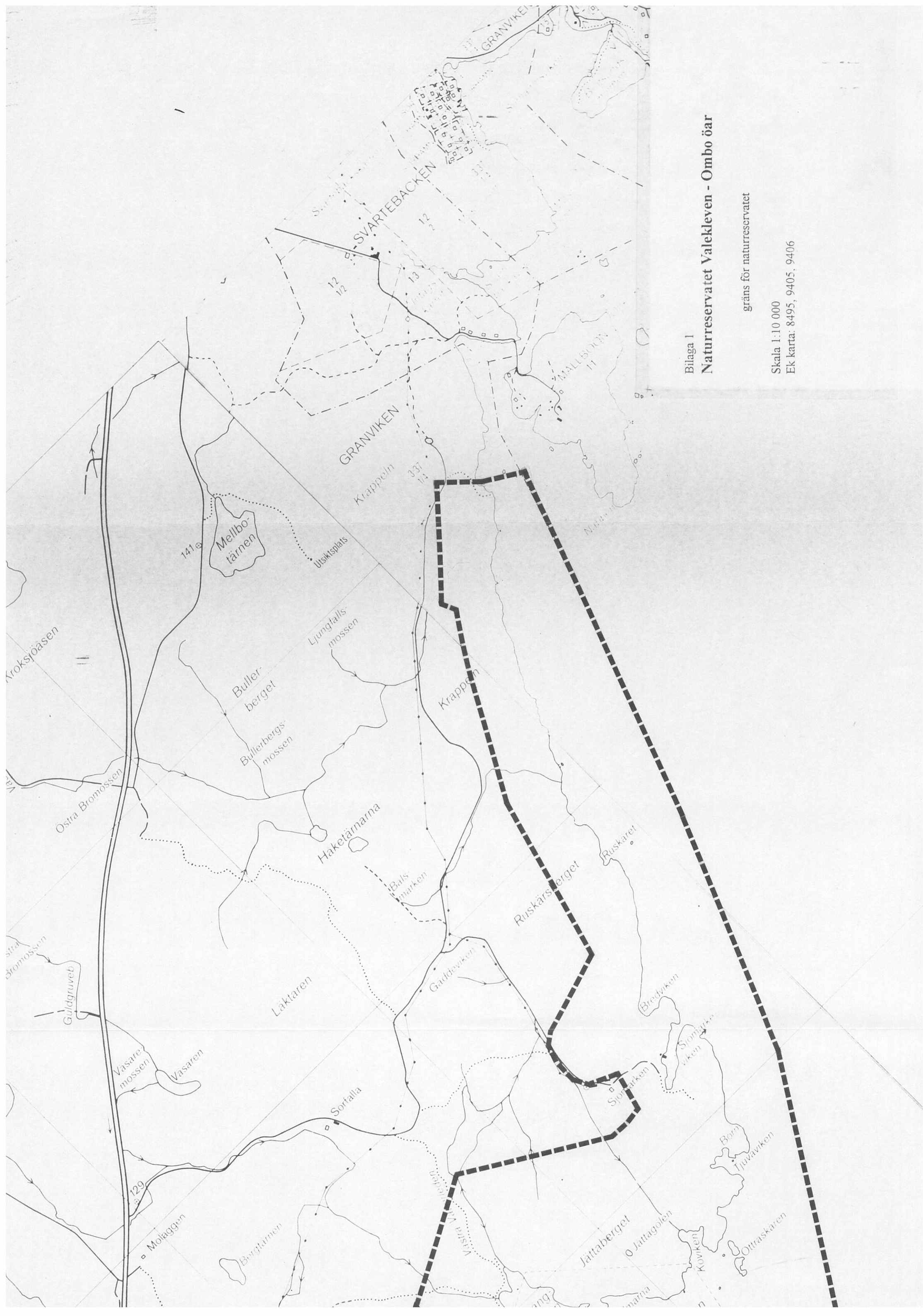
Eftersom området i stort skall lämnas till fri utveckling skall vindfällen och stormskadad skog lämnas. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter reservatsbildningen att vara statens ansvar.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, Miljödepartementet, se bilaga formulär nr 1.

I detta ärende har landshövding Birger Bäckström beslutat och Maria Thordarson, naturvård, varit föredragande. I handläggningen har även mark- och miljöchef Bertil Ström, länsarkitekt Inga Friberg-Karlsson, bitr. länsantikvarie Lars Jacobzon, miljöövervakningsdirektör Hans Lann och länsassessor Göran Fjellman deltagit.

Birger Bäckström

Maria Thordarson

Bilaga 1

Naturservatet Valeleven - Ombo öar

gräns för naturservatet

Skala 1:10 000

Ek karta: 8495, 9405, 9406

